

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

อาจารย์เทศน์จิตไม่ออกนอก

(คุณแม่ป่วยอยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ หลวงตาช่วยแม่เมตตาให้ด้วยครับ) อ้อ วิชัยยุทธ อย่างนั้นแล้ว ป่วยอยู่ทุกแห่งทุกหนคนเรา วิชัยยุทธนี่มั้งที่ทูลกระหม่อมได้ไปป่วยอยู่ ทูลกระหม่อมเล็กป่วยอยู่ เราได้ไปเยี่ยม ดูวิชัยยุทธนี่น้ำ ทั้งๆ ที่ป่วยหนักอยู่โรงพยาบาล แต่บ่นจะมาอุดร อ้าว ยังไงกัน ทางสำนักพระราชวังเลยโทรมาทางผู้ว่า ให้บอกเราว่าฟ้าหญิงจะมาวันพรุ่งนี้ เวลาที่อยู่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ ป่วย ว่างั้นนะ อ้าว มายังไงป่วย ไม่ทราบยังไง แต่จะมาวันพรุ่งนี้ เราก็กเลยให้ทางนี้ตอบโดยด่วนเลย ไม่ต้องมา ทางนี้จะไปกรุงเทพวันพรุ่งนี้ เราว่างั้นเลย ไม่งั้นไม่ทันการณ์ คนหนึ่งป่วยอยู่ยังจะมา เข้าโรงพยาบาล แทนที่จะพูดถึงยาถึงหมอ ไม่พูดเลย ว่างั้น มีแต่บ่นว่าจะไปวัดป่าบ้านตาดๆ ตกกลางเราเลย จะไปวันพรุ่งนี้ พอเขาได้ความเขาก็โทรมาทางนี้เลย ทางนี้ก็ตอบรับกันว่า ทางโน้นไม่ต้องมาทางนี้จะไป ตกกลางก็ต้องไปขึ้นเครื่องบินเที่ยวเข้าไปเลยเที่ยว วิชัยยุทธนี่แหละ

ท่านชอบหัวเราะนะ อยู่วิชัยยุทธก็เหมือนกัน หัวเราะเหมือนเด็ก ร้องก๊าก เขาถามปัญหาเราพวกหมอโรงพยาบาลเต็ม เขาถามปัญหาเรา เราตอบปุ๊บนี้ยังไม่ทราบ ร้องก๊ากเลย หัวเราะ จนสกัดเอาไว้ คือลืมไปเลย ทุกอย่างลืมตัวไปหมดเลย พอรู้ตัวแล้วทำทำหนึ่งอะไรมันหายไปร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว นั่นไปเยี่ยม เยี่ยมแล้วกลับวันนั้นด้วยนะ เราถึงได้เห็นโรงพยาบาลนี้แหละ ดูว่ามีตั้งแต่พระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ มีพระไปรักษาอยู่ที่นั่นเยอะ ฟ้าหญิงหัวเราะดังก๊ากเลย เหมือนเด็กหัวเราะ คือไปสะดุดอย่างแรงการตอบปัญหา ใส่ปั๊บเข้าไปมันก็สะดุดใจ คนอื่นเขาก็หัวเราะแต่ไม่เหมือนผู้นี้ ผู้นี้ โอัยภาษาของเราเรียกว่า เหมือนเด็กแหละ ไม่ได้สติตั้งเลยหัวเราะ ทางโน้นเขาก็หัวเราะเหมือนกัน แต่คนธรรมดาหัวเราะกับนี้หัวเราะมันก็ต่างกันใช้ไหมละ นิดก็เป็นมาก เป็นอย่างนั้น

เราไปก็ได้เทศน์ว่าการให้ฟัง หายวันหายคืนไปเลยแล้วกลับ อ้าว ไปโรงพยาบาลกรุงเทพก็อีกแหละ ทรงอาหารแล้วไปโรงพยาบาลกรุงเทพ ครั้นไปแล้วแทนที่จะถามถึงหมอดึงยาอะไร กลับไม่ถาม บ่นถึงแต่หลวงตามหาบัว อันนี้ถ้าเป็นภาษาของเราก็เรียกว่าจะน้อยใจ ก็มากี่มาหาหมอมหาพยาบาลหาหยุกหายา แทนที่จะถามเกี่ยวกับเรื่องหมอดึงเรื่องหยุกเรื่องยากลับไม่ถาม พูดคำไหนมีแต่พูดถึงเรื่องหลวงตามหาบัว อยากไปกราบ

ท่านอยู่ชั้น เอาอีกแล้ว ที่นี้ทางสำนักพระราชวังอีกเหมือนกัน โทรมหาเราอีก เราก็เลยเข้าไปเยี่ยม ตอนนั้นเราอยู่สวนแสงธรรม ค่อยยังชั่วหน่อย เราเลยไปเยี่ยม โอ้ย ดีใจมากนะละ เป็นกำลังใจอยู่มากเหมือนกัน พอไปก็หายวันหายคืนเลย

นี่กำลังใจสำคัญ กำลังใจของธรรมสำคัญ ดูว่าเราจะไปเยี่ยมสองหนนะ ตอนนั้นท่านพระอาการหนัก ไปเยี่ยมติดกันสองวัน เรามาท่านยังไม่อยากให้มา ยังอุตส่าห์ ตอนออกมาส่งเราบอกไม่ไหวก็ไม่ยอม อุตส่าห์ออกมาส่งเรา นี่โรงพยาบาลกรุงเทพ วิชัย ยุทธได้ไปหนหนึ่งเพราะฟ้าหญิง โรงพยาบาลกรุงเทพได้ไปก็ฟ้าหญิงเหมือนกัน ท่านทรงอาพาธอยู่ที่นั่นก็เลยต้องไปเยี่ยม เทศน์วันที่ ๑๐ ที่โคกมน เห็นไหมละ ตอนเทศน์ท่านหัวเราะ นิสัยท่านชอบหัวเราะนะ เรามั่นก็นิสัยอันนี้อีกแหละ เราก็มั่นได้ว่าเราจะตกลงนะ มันหากเป็นไปในแนวธรรมของการเทศน์แหละไป มันออกไปเป็นเรื่องเหมือนตลก ทางนั้นหัวเราะก็ เป็นอย่างนั้นละ จะว่าเป็นไปตามนิสัยก็ถูก ไปตามแนวธรรมแล้วชอกแซกไป นิสัยอีกผสมกันอย่างนั้น

ท่านภาวนาที่อยู่นะ สำคัญมาก เป็นเองอย่างนี้ละ เหมือนโยมแม่นะ หากเป็นเองบอกมาก็รู้ เป็นเองเป็นในใจ โยมแม่ก็เคยฟังเทศน์มาแต่ไหนแต่ไร เพราะโยมแม่เป็นนิสัยชอบวัด เป็นตามนิสัย ต้องไปฟังเทศน์ทุกวันพระที่เดียว ฟังมานาน จนกระทั่งเราได้ออกมาบวช จึงได้มาเริ่มฟังเทศน์เรา ฟังไป ๆ เป็นเองนะ บทเวลาจะพูดก็พูดขึ้นมาเอง ใครเทศน์ก็ไม่เหมือนอาจารย์เทศน์ เนาะ อาจารย์เทศน์นี้เหมือนว่าตีเข้า ๆ ตีจิตตีตะล่อมเข้ามาสู่ความสงบ การฟังเทศน์นี้เหมือนว่าตีนั้นตีนี้ เทศน์ที่ไรจิตสงบทุกที จนกระทั่งว่าไม่พลาดเลย ฟังเทศน์แล้วไม่พลาด นี่มันแปลกต่างกันตรงนั้นะ ฟังทั้งหลายท่านเทศน์ก็ฟัง ท่านพูดเรื่องนั้นเรื่องนี้ นิทานนั้นนิทานนี้ก็ฟัง ๆ ไป จิตมันออกมันไม่เข้าเหมือนอาจารย์เทศน์ มันหากเข้าเอง อาจารย์เทศน์จิตไม่ออกนอก ตีเข้ามาข้างใน ๆ จิตเพลินเข้ามา ๆ กล่อม ลง ๆ

จนได้ขอ วันไหนไม่มีแขกมาก็ตาม คือแต่ก่อนแขกไม่ได้ติดตลอดอย่างนี้ มาเป็นครั้งเป็นคราว ครั้นเวลาแขกคนมาเราเข้าไป พระฝรั่งท่านปัญญาเป็นผู้ไปอัดเทป พอดตกค่าประมาณหกโมงเย็นเข้าไป พวกนั้นก็มาฟังเทศน์เรื่อย ๆ ที่นี้สุดท้ายเวลาไม่มีแขกมีคนที่ขอให้เราไปเทศน์โปรดแม่บ้าง ลงชั้นโปรดแม่บ้าง แต่ก่อนเรายังไม่ลื้ม แต่ก่อนบวชที่แรกเรียกคุณบัว พอต่อมาสอบได้มหา มา เรียกมหา ว่านั้นนะ ค่อยขยับขึ้นเอง เรียกมหา ครั้นต่อมาเลยเรียกอาจารย์แล้วนะ ตอนสุดท้ายเรียกอาจารย์ โอ้ ลูกได้เป็นอาจารย์ของแม่ ขอเลยละให้เราไป ไม่มีแขกมีคนที่ตาม ถ้าอาจารย์ว่างวันไหนขอให้มาเทศน์ให้แม่ฟังบ้าง ครั้นมาทำลำพังตัวเองจิตใจมันดีอ นิ่งภาวนาจนหลังจะหักมันก็ไม่ยอมลง แต่พอได้ฟัง

เทศน์กัณฑ์ไหนก็ตามไม่มีพลาดเลย พอเริ่มเทศน์ปั๊บจิตมันจ่อปั๊บลงแนวเลย เทศน์ของ อาจารย์จึงติดกับเทศน์ทั้งหลาย เทศน์ทั้งหลายมันไปนั้น จิตมันก็ฟังไปนั้นเสียไม่เข้า เรื่อง ผลแล้วมันไม่มีความสุขความเย็นใจในขณะที่ฟังเทศน์เหมือนอาจารย์เทศน์ อาจารย์เทศน์นี้ ดีเข้ามาข้างในๆ แล้วสงบเย็นอยู่นี้ ฟังเทศน์ทั้งหลายมันออกนอก พูดเอง

จนกระทั่งถึงว่า ฟังเทศน์อาจารย์แล้วไม่อยากจะฟังใครนะ ไปแล้วนะที่นี่ เดียวนี้แม่หู สูงแล้วนะแม่ ว่างั้น ทางนี้ก็ใส่ปั๊บเข้าไปเลย ระวังนะหูสูงเดี๋ยวมันเป็นหูหมานะ ้วย ขึ้นเลย มันจะเป็นหูหมายังไง คนทั้งคนจะเป็นหูหมายังไง ทางนี้ก็แก้อีกปั๊บ มันก็เป็นตรงที่สูงๆ นั้นแหละ เราเอาตรงนั้น เลยเสียบไป ลง โยมแม่ลง ลงถนัดเลย ลงเองอย่างนั้นพอดี อย่าง เทศนาว่าการเราเคยเป็นมาอย่างไร เราไม่เคยพูดให้ฟังนะ แต่โยมแม่พูดถูกต้อง ผลของการ ฟังเทศน์เข้าสู่ความสงบ โยมแม่พูดเอง เป็นเอง ไม่เป็นเองพูดไม่ได้ ทั้งๆ ที่เราก็กเคยมาจน พอแล้วแหละ ฟังอยู่กับครูบาอาจารย์ เราก็กไม่เคยพูดให้ฟัง ให้เป็นเรื่องความเป็นเองมัน พูดได้เอง ถึงขนาดที่ว่าแม่หูสูงนะ ไม่อยากฟังใคร หูสูงแล้วนะ เราจึงบอกว่า ระวังนะหูสูง เดียวเป็นหูหมานะ ทางนั้นก็แว๊ดออกมา อู๊ย หูคนมันจะเป็นหูหมาได้อย่างไร แก้อีกปั๊บ มันก็ เป็นตรงที่สูงๆ นั้นแหละ เราก็กว่าไปงั้นเสีย เลยเสียบ

เวลาเราไปเยี่ยมเราก็กไปเดินหน้ากุฏิเท่านั้น เราไม่เคยขึ้นไปนั่งกุฏิโยมแม่สักที เพราะมีแต่ลูกยั่วเยี้ยๆ อยู่ในห้อง เราก็กเดินไปหน้ากุฏิ เป็นยังไงล่ะ อาการเป็นยังไงๆ ถาม เรื่องจิต จิตเป็นยังไงเท่านั้น แนะสองสามคำแล้วก็หนีมา ได้ฟังถนัดก็ตอนที่คนมาแล้วไป เทศน์ เทศน์จบกัณฑ์ๆ ฟังจบกัณฑ์ ไร่เรื่องหูสูงเราเป็นมาก่อนแล้ว เป็นหูสูงอยู่กับหลวงปู่ มันนั้นแหละ มันหูสูง เป็นหูหมาก่อนแม่แล้วแหละ เพราะงั้นแม่ว่าออกมามันถึงตอบรับกัน ทันทีเลย มันเคยเป็นมาแล้ว

การฟังเทศน์ท่านว่ามีอานิสงส์ ๕ มันนานแล้ว จำได้หรือไม่ได้ก็ไม่รู้ การฟังเทศน์ ท่านว่ามีอานิสงส์ ๕ ประการ จำได้หมดหรือไม่หมดก็ไม่รู้

๑. ผู้ฟังจะได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยินได้ฟัง
๒. สิ่งที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัด จะเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น
๓. จะบรรเทาความสงสัยเสียได้
๔. จะทำความเห็นให้ถูกต้องได้
๕. จิตผู้ฟังย่อมได้รับความสงบผ่องใส นี่ลงจุดนี้นะ

มีอานิสงส์ ๕ แล้วการเทศน์ก็มี ๕ ข้อเหมือนกัน อันนี้จะลืมหรือไม่ลืม เพราะมัน นานแล้ว เรียนมานานแล้วลืม

๑. แสดงธรรมไปโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ
 ๒. อ่างเหตุผลให้ผู้ฟังเข้าใจ
 ๓. ตั้งจิตเมตตาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง
 ๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่โลกามิส
 ๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือไม่ยกตนเหยียบย่ำคนอื่น
- มี ๕ ข้อ เทศน์ไปตามอรรถตามธรรมไปเลย มี ๕ ข้อ การแสดงธรรม

แต่การฟังธรรมนี้ในข้อที่ ๕ แหละ ถ้าฟังภาคปฏิบัตินะ ข้อที่ ๕ ไม่สงสัยแหละ ฟังไปๆ หากเป็นเอง ค่อยสงบเข้าๆ ค่อยตีตะล่อมเข้ามา สงบเข้ามา ต่อจากสงบก็ผ่องใสขึ้นมา ทีนี้จิตก็แนวเรื่อยไปเลย ข้อที่ ๕ สำคัญมาก ข้อเหล่านั้นก็สำคัญมาโดยลำดับ ผู้ฟังธรรมจะได้ยินสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง แนะ มันก็ถูกต้องอย่างนั้นใช่ไหมล่ะ สิ่งที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัด จะเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนยิ่งขึ้น แนะมันก็ถูกต้องแล้ว

เทศน์ภาคปฏิบัติก็เหมือนครั้งพุทธกาลเทศน์ คือท่านเทศน์ด้วยความจริง ท่านไม่ได้เทศน์ด้วยความจำ ความจำเราเรียนมาจากหนังสือเล่มใดหมดทั้งพระไตรปิฎก มันก็เป็นความจำล้วนๆ สมมุติเราเรียนพระไตรปิฎกเล่มนี้ เราอ่านเพียงเท่านี้ ที่ยังไม่ได้อ่านเราก็ไม่เข้าใจ เราจะเข้าใจที่เราอ่านเป็นแถวเป็นแนวไป เข้าใจตรงนี้ ที่ไม่ได้อ่านตรงไหนขาดตรงไหนก็ยังไม่รู้ นั่นความจำ ทีนี้เอาความจำมาเทศน์มันก็ไปตามความจำเสีย เพราะไม่มีความจริงเป็นต้นทุน ทีนี้การเทศน์มันก็เลยกลายเป็นเรื่องลอยไปเสีย เพราะเอาความจำมาเทศน์ เอาความจำเป็นแบบ ว่ายังงี้ๆ บางทีถูกทักบ้าง ทำไมจึงเทศน์อย่างนั้นล่ะ ก็ตำราท่านว่าอย่างนี้ มันก็ออกไปอย่างนั้นเสีย

ทางภาคปฏิบัติไม่ได้เป็นอย่างนั้นนะ ว่าตรงไหนมันมีรสมีชาติ มันมีเน้นมีหนัก มันปัจจุบันอยู่ในนั้นๆ ทุกชั้นของธรรม ไม่ได้ลอยๆ นะ คือออกจากนี้ทั้งนั้น จะเป็นชั้นของธรรมชั้นนี้ๆ ออกจากนี้ทั้งหมด เป็นความจริงด้วยกันตามชั้นของธรรม เพราะฉะนั้นจึงมีรสชาติเป็นลำดับลำดับไป ยิ่งเป็นธรรมะชั้นสูงเท่าไรก็ยิ่งเด็ดยิ่งเน้นยิ่งหนัก รสชาติยิ่งเผ็ดร้อนขึ้นไปเรื่อยๆ อย่างนั้นละผู้เทศน์อย่างหลวงปู่มั่นเทศน์ โห ได้ยินเสียงถึงประตูหน้าต่างแต่จับความไม่ได้ หากได้ยินเสียง เพราะท่านเร่งธรรมะท่าน นี้ละธรรมะออกจากความจริงความจริงคือเป็นผลของตนที่ปฏิบัติได้อยู่กับใจของตัวเอง นั่นความจำ เอาความจำมาเป็นแบบแปลนแผนผัง จำแล้วก็มาปฏิบัติปรับปรุงตัวเอง

เหมือนเขาปลูกบ้านสร้างเรือน เอาแปลนมากางแล้วก็ปลูกบ้านสร้างเรือนไปตามแปลน การปลูกบ้านสร้างเรือนไปตามแปลน เรียกว่าภาคปฏิบัติ เราเรียนมาแล้วเป็นแปลน

แล้ว ภาคปฏิบัติยึดเอาที่เรียนมาแล้วมาปฏิบัติตัวเอง เหมือนเขาสร้างบ้านสร้างเรือน ผลก็เกิดขึ้นกับตัวเอง ไม่ได้เกิดขึ้นกับแปลนอยู่นะ แปลนก็เป็นแปลนอยู่นั้น แต่ผลเกิดขึ้นที่ใจของผู้ปฏิบัติ แปลนก็เป็นแปลน บ้านไม่ใช่แปลน เกิดขึ้นจากผู้ปลูกบ้านปลูกเรือนต่างหาก แปลนก็เป็นแปลนอยู่นั้น มันแยกกันอย่างนั้น

ภาคปฏิบัติเวลามันรู้มันไม่ได้เป็นอย่างนั้นนะ มันผิดกัน นี่ถ้าหากเราไม่ได้เรียนมันก็ไม่เข้าใจ แต่เวลาเรียนมาแล้วภาคเรียนเป็นยังไงๆ มันก็เข้าใจหมด ทีนี้ภาคปฏิบัติเราไม่เคยคาดเคยคิดว่าจะเป็นยังไงขึ้นมา เมื่อมีภาคปฏิบัติ ก็คือแปลนท่านชี้เข้ามานี่ ปฏิบัติตามนี้มันก็ปรากฏขึ้นมา เหมือนปรากฏบ้านเรือนขึ้นมาจากแปลนนั่นแหละ ปรากฏขึ้นมาๆ ปฏิบัติไปเรื่อยๆ เหมือนเขาปลูกบ้านปลูกเรือนสูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งบ้านเรือนสมบูรณ์แบบ อันนี้ภาคปฏิบัติก็รู้ไปเป็นลำดับลำดับๆ ละเอียดเข้าไปๆ สุด ปลูกบ้านสร้างเรือนเสร็จ

วุฒิตี พุทธมจรรย์ เรียนนอรรณเรียนธรรมเรียนกิเลสจบ จบที่หัวใจ เรียนกิเลสเรียนธรรมจบไปด้วยกันที่หัวใจ นั่นละสร้างบ้านสร้างเรือนเสร็จแล้ว วุฒิตี พุทธมจรรย์ พรหมจรรย์ได้อยู่จบเรียบร้อยแล้ว การละการถอนกิเลสตัวใดอีกไม่มี การบำเพ็ญเพื่อธรรมข้อใดอีกไม่มี นั่นเรียกว่าเสร็จกิจแล้ว ท่านผู้สิ้นกิเลสท่านเสร็จอย่างนั้น ว่าท่านบรรลุธรรมขั้นเท่านั้น ตั้งแต่ขณะนั้นไปไม่มีที่ท่านจะได้ละกิเลสตัวใดอีกเลย หมด กิเลสตัวใดที่จะมากวนจิตใจให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน หรือเป็นกังวลในใจอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี เพราะกิเลสหมดแล้วจะเอาอะไรมา มีก็มีแต่ธรรมล้วนๆ

ทีนี้เวลาเป็นธรรมล้วนๆ จะพูดออกในธรรมะชั้นใดก็ตาม ก็ออกจากหัวใจๆ เหมือนกับเราปลูกบ้าน เอ้า เราวางคานอยู่นี้ มันก็จริงตามคานแล้วใช้ไหมละ ขึ้นต้นเสามันก็เป็นต้นเสาขึ้นมา เป็นขั้นๆ ขึ้นมา มันจริงของมันเป็นลำดับลำดับ ธรรมขั้นนี้ก็จริงขั้นนี้ ขั้นนี้จริงขั้นนี้ เหมือนกันกับเขาปลูกบ้านปลูกเรือน จนกระทั่งถึงที่สุดของการปลูกบ้านสมบูรณ์แบบ อันนี้ก็เหมือนกัน ก้าวไปๆ ก็ถึงที่สุดปั๊บเหมือนกัน เรียกว่า วุฒิตี พุทธมจรรย์ การแก้กิเลส ถอดถอนวัฏจักร ได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว เพราะฉะนั้นพระอรหันต์ท่านจึงไม่มีคำว่าละกิเลสอีก ท่านไม่มี ในวันคืนปีเดือนมีแต่มีดกับแจ็กเท่านั้น ท่านไม่ได้หามาอะไร หมายถึงหมายความว่า ยุ่งโน้นยุ่งนี้ ก็คือกิเลสมันพาหามาพายุ่ง เอาเรื่องนั้นมาเผาตัวเอง เอาเรื่องนี้มาเผาตัวเอง มันจะตายก็เอาเครื่องล้อมาใส่ชนิดหนึ่ง พอได้เพลิงเพลิงหัวเราะแค้นๆ ชนิดหนึ่ง สักเดี๋ยวแล้วก็น้ำตาร่วงออกมา กิเลสมันแทรกเข้ามาน้ำตาร่วงออกมา ธรรมชโลมเข้าไปชนิดหนึ่งหัวเราะแค้นๆ ออกมาบ้างนิดหน่อย

อย่างหนึ่งก็เลสหลอกให้เพลินหัวเราะแค้ๆ ขึ้นมา เป็นอย่างนั้น เมื่ออันนี้หมดไป แล้วไม่มีอะไร วันคืนปีเดือน อดีตอนาคต ของท่านไม่มี ไม่มีในหัวใจท่าน เป็น สุธัญญโต โลภ อเวกขสุ ว่างไปหมดเลยโดยหลักธรรมชาติ ไม่ใช่ท่านปรุงแต่งให้มันว่างนะ เป็นหลักธรรมชาติ จะอยู่ในที่ชุมนุมชนหรือนั่งอยู่กลางภูเขา ภูเขาก็เป็นภูเขา แต่จิตมันทะลุไปหมดเลย นั่นละเรียกว่าจิตว่าง สุธัญญโต โลภ จิตสุญญิตว่าง ว่างอย่างนั้น ไม่มีอะไรเข้ามา ผ่านหัวใจเลย หัวใจเป็นอิสระ ทะลุไปได้หมดเลย เรียกว่าจิตว่าง

ท่านจึงสอนให้อบรมภาวนา ใครจะเห็นความเลิศเลออะไร ไม่พ้นจากจิตตภาวนา นี้ เป็นแ่งใหญ่เก็บน้ำหรือว่าทำนบใหญ่ บุญกุศลที่เราสร้างมามากน้อย จำได้ไม่ได้ไม่สำคัญ สร้างแล้วต้องเป็นอันสร้าง ดีเป็นดี ชั่วเป็นชั่ว อยู่ในนั้น แต่มันยังเรียกรวดอยู่รอบๆ เจ้าของ แต่พอสร้างทำนบใหญ่คือจิตตภาวนา นี่เป็นทำนบขึ้นมาแล้ว บุญกุศลทั้งหลายจะไหลเข้ามา นี้ รวมกันนี้เป็นพลังอันใหญ่โตแล้วก็พุ่งเลย เวลาจริงจริงๆ มาลงที่จิตตภาวนา บุญกุศลทั้งหลายที่ไหลมารอบตัวเรา ให้หายไปไหนไม่หาย แต่เวลาไม่มีที่เก็บที่ไว้มันก็อยู่นั้นแหละ พอสร้างเขื่อนขึ้นมา ทำนบใหญ่ขึ้นมาแล้ว น้ำก็ไหลมานั้นหมด บุญกุศลเล็กน้อยเข้ามาใน นั้น จุดนั้นหมดเลย จากนั้นก็หมุนเจ้าของพุ่งผิงเลย ท่านจึงสอนให้ภาวนา

เรื่องภาวนานี้สำคัญมากจริงๆ คำว่าความจำ ความจริงพากันเข้าใจไม่ใช่หรือ ความจริงเกิดจากภาคปฏิบัติของตัวเอง ผลเป็นของเรา คือรู้ขึ้นมาเห็นขึ้นมายังไง เป็นสมบัติของเราล้วนๆ ไม่ได้เป็นเหมือนความจำ ความจำเรียนไปตามตำราแต่ความจำเฉยๆ แล้วหลงลืมไปได้ๆ แต่ความจริงที่อยู่ในใจอยู่กับใจ หลงไปไหนลืมไปไหนวะ เท่านั้นเอง สัญญาเรื่องอารมณ์ภายนอกต่างหากที่หลงลืม อย่างพระนาคเสนกับพระยามิลินท์ ท่านถามกัน บรรดาพระอรหันต์ท่านมีหลงลืมบ้างไหม โอ้ ถ้าเรื่องของชั้นของท่านหลงลืมได้ เหมือนกับโลกทั่วไป นั้นฟังซิ ความจำได้หมายรู้ ชื่อบ้านชื่อเรือน ชื่อผู้คน สถานที่ใกล้ไกล เหล่านี้ มีหลงลืมได้ ท่านว่า แล้วอะไรที่ท่านไม่หลง อริยสัจ อริยสัจเป็นเรื่อนรังของมรรค ผลนิพพาน อยู่ในนั้นหมด นั้นท่านบอก อันนี้ไม่หลงลืม

อริยสัจกับธรรมอันเอกอยู่ด้วยกัน ถึงไม่ติดกันก็อยู่ด้วยกัน อริยสัจเป็นทางก้าวเดิน ถึงแล้ว บันไดกับบ้านก็ติดกันอยู่นั้นแหละ แต่ก็ยังเป็นบันไดไม่ใช่บ้าน มันติดกันอยู่ก็เป็น บันไดไม่ใช่บ้าน อันนี้อริยสัจกับวิมุตติสัจก็อยู่ด้วยกันแต่ไม่ติดกัน เพราะฉะนั้นท่านถึงว่า ไม่ลืม สิ่งที่ท่านไม่หลงลืมมีไหม มี อะไร อริยสัจ นั้น อริยสัจเหมือนบันไดกับบ้านมัน ติดกันอยู่ ท่านไม่ลืมแหละ เราจึงได้สอนเสมอสอนเรื่องภาวนา เราอยากเห็นความเลิศเลอ ของพระพุทธศาสนา จะเห็นที่จิตตภาวนานะ อย่างอื่นเราก็ทำไปตามนิสัยของเราที่เคยชอบ

เคยทำก็ทำไป อันนี้เป็นอีกอย่างหนึ่ง พอเรามีจิตตภาวนา จิตใจมีความสว่างไสวมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นเท่าไร ยิ่งสร้างความละเอียดลออให้อากัปกิริยาทุกอย่าง การทำบุญให้ทานก็ละเอียดลออไปตามๆ กัน หน้าที่การงานจะทำอะไรๆ ไม่พรวดพราดนะ มีความละเอียดไปตามๆ กันนั่นแหละ

ตั้งพระอริยบุคคลเพียงชั้นพระโสดาเท่านั้น ก็หยุดแล้วจากการทำบาปโดยประการทั้งปวง ไม่ทำ เป็นเองโดยหลักธรรมชาติ พระโสดา ศีล ๕ มาทันทีเต็มเปี่ยมเลย ไม่ต้องไปรับกับใครให้เป็นศีลขึ้นมา แต่การเป็นผู้นำเขาว่านั่นก็นำ แต่ท่านไม่มีเจตนาว่าศีลท่านขาดไปต้องรับใหม่ อย่างนี้ไม่มี เป็นเจตนาสมุจเฉทวิริติ เรียกวางเว้นอย่างเด็ดขาดแล้ว มันสอนในตวัณะที่ว่านี่ เรื่องบาปเรื่องบุญ มันหากเป็น เพราะมันอยู่ในนี้ เราไม่รู้แต่ก่อน พอธรรมส่องไปหาบาป บาปกับธรรมอยู่ด้วยกัน พอสัมผัสกันมันรู้กัน อะไรผิดไม่ผิดมันก็รู้ ไม่ควรทำท่านก็ไม่ทำ อย่างที่ว่าศีล ๕ นี้ พระอริยบุคคล พระโสดานี้มีอยู่เสมอสมบุรณ์ทันที ตั้งแต่วันได้บรรลุดุธรรมถึงขั้นโสดาปัตติผล เป็นอย่างนั้นแหละ เรื่องความละเอียดบาปมาทันที มาติดอยู่กับหัวใจ ไม่มีใครบอกก็ตามมันหากู้ของมันเอง ไม่ทำๆ นี่ละจิตตภาวนา จึงสำคัญมาก ลงในจุดนี้แหละ

พอจิตละเอียดเข้าไปเท่าไรๆ ทุกอย่างจะละเอียดไปตามๆ กันนะ มองเห็นสิ่งภายนอกสติปัญญาจะตามติดๆ โดยหลักธรรมชาติของมัน นี่เรียกว่าธรรม ทำอะไรๆ ไม่ค่อยพลั้งเผลอได้ง่ายๆ แลละ มันมีเครื่องสะดุดเครื่องสะกิดกระซิบบอก เหมือนว่ากระซิบแต่จะว่ากระซิบหรืออะไรมันก็เป็นความรู้อันหนึ่งขึ้นมาในจิต ควรหรือไม่ควร แนะ ควรทำหรือไม่ควรทำมันก็รู้ขึ้นมาๆ บางทีมันขะทันทีเลยก็มี เพราะมันมาสะดุดอย่างแรง ทั้งๆ ที่ไม่ได้คิดตั้งใจไว้มันก็ผะงะ คือมันหลบฉากความชั่ว ความชั่วมันแยบขึ้นมาจับกันปุ๊บ อย่างนั้นมี การภาวนาจึงเป็นสิ่งสำคัญ พุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองให้ถึงกับกายาวาจาใจ เคลื่อนไหวในทางที่ถูกที่ดีนี้ ขึ้นจากการภาวนา กิริยาอาการของใจ ของวาจา ของการกระทำ ความประพฤติทุกอย่างๆ มาจากใจ ถ้าใจละเอียดแล้ว ทุกอย่างจะเป็นความละเอียดไปตามๆ กันหมด

เราทำอยู่ธรรมดา เช่น การไปวัดไปวา ฟังธรรม จำศีล เป็นธรรมดาที่จริง แต่เวลาจิตมันมีหลักของมันขึ้นมาแล้วมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ก็อย่างที่โยมแม่พูดให้ฟัง ฟังเทศน์ก็ฟังไป เพลินไปๆ ครั้นเวลามาฟังนี้แล้วมันตีเข้ามานี้ๆ เลยมารู้ที่นี้ สงบที่นี้ เย็นที่นี้ แนะก็เป็นอย่างนั้นแหละ ไม่มีใครบอก พูดขึ้นมาเราก็อู้เอง เพราะเราเคยเป็นมาก่อนแล้วนี้ หากไม่บอกว่าเราเป็นมาแล้ว เจย เป็นขึ้นจากตัวเองไม่มีใครบอกก็รู้ บวชมานี้ที่จะได้พูดกับแม่

ระหว่างแม่กับลูกนี้เราพูดจริง ๆ เราไม่เคยมี คือได้คุยกันระหว่างแม่กับลูกนี้ มีโอกาสว่าง ๆ เข้าไปในครัวไปคุยกับแม่กับลูกนี้ไม่เคยมี เราไม่เคย เหมือนทั่ว ๆ ไปหมดเลย เวลาเข้าไป ก็พูดอย่างทั่วไป ที่จะให้ไปคุยกับแม่ธรรมดา โอ๊ย ไม่เคยมี มันจะเป็นตามนิสัยอะไรก็ไม่รู้ นะ ไม่มีก็บอกไม่มี

เรื่องราวอะไรที่เราไปบวช แล้วได้มาเล่าให้โยมแม่ฟังอย่างนั้นอย่างนี้ไม่เคยมี ยกตัวอย่างเช่น โยมแม่เวลาเราจะไปบวชวันแรกเราไม่ลืมนะ ท่านพระครูท่านมาอยู่วัดบ้าน ทางนั้น ท่านมาทำบุญบ้านนี้แหละ แล้วตอนบ่ายท่านจะกลับ พ่อก็ฝากฝังท่านเรียบบร้อย แล้ว เราก็ตกลงแล้วว่าจะออกเดินทางไปวัดโยธาฯ ไปกับท่านในวันนี้จะไปเป็นภาค เสียก่อน ที่นี้ก็เตรียมของไว้ ก็ไม่มีของอะไร พอจวนท่านจะไป พ่อมาจากวัดก็มาบอกว่า นี่ ท่านเตรียมจะออกแล้วนะ ทางเราก็เตรียมไว้แล้ว พอขึ้นแล้วแม่ปั๊บปั๊บมาเลยนะ เราไม่ลืมนะ แม่มานั่งปั๊บข้าง ๆ นี่ นี่แม่จะบอก ว่าอย่างนั้นนะ อย่างอื่นอย่างใดนี่ ว่างั้นเลย

แต่ก่อนไม่เคยยกยอลูกเจ้าของ ไม่เคย วันนั้นยกแล้วเพื่อจะทูลลงเรารู้ อย่างอื่น อย่างไม่แม่ไม่เคยตำหนิตีตายนะลูก ทุกสิ่งทุกอย่างแม่ตายใจได้หมดเลย แต่สำคัญ นี่เอา ละนะ สำคัญที่นอนแล้วเหมือนตายนะลูกนะ สมมุติว่าจะไปอะไรแต่เข้านี้ บอกแม่ว่า แม่ ปลุกหน่อยนะ วันพรุ่งนี้เช้าจะไปธุระแต่เช้า เป็นตายเลยไม่เคยลูกเอง ไม่เหมือนพี่ชายเขา พี่ชายเขา บักห่านัน บักเจียดังวีก เข้าใจไหม เวลานอนมันตื่นะไอนี้ มันคงจะดีไปคนละ อย่างก็ไม่ทราบ คือพอบอกแม่ว่า แม่ วันพรุ่งนี้เช้าปลุกหน่อยนะ จะไปธุระแต่เช้า พ่อแม่ รับทราบเท่านั้นที่นี้ทอดธุระนะ นี่ละที่ว่านอนเหมือนตายนะ แม่ทราบแล้ว ถึงเวลาแม่ก็มา ปลุกเอง ที่นี้นอนเอาเสียจมไปเลย

เพราะฉะนั้นเวลาจะไปไหนแม่ต้องมาปลุกทุกวัน ถ้าบอกแม่แล้ว พี่ชายเขาแม่ยังไม่ได้ปลุก ลูกไปแล้วก็มี ไอ้เราไม่เคยมีนะลูก นอนนี้เหมือนตายนะลูกนะ นี่ละแม่วิตก วิจารณ์มาก กลัวว่าไปบวชเป็นพระแล้ว เพื่อนฝูงไปบิณฑบาตบ้านนั้นบ้านนี้ก็กลับมาแล้ว ไป ปลุกท่านบัวมาฉันทันจันหน้อย ท่านบัวนอนยังไม่ตื่น อู๊ย อย่าให้แม่ได้ฟังเลยนะ แม่เอาหัว มุดดินตายเลยลูกนะ เรากี่เฉยนะ เพราะแม่ไม่รู้จักภายในของเรา คือภายในของเราที่ไม่ตื่น คือว่าได้สั่งแม่แล้ว ถึงเวลาแม่มาปลุกเอง เรากี่ทอดธุระเลย แม่จึงบอกว่า ไม่มีครั้งไหนนะ ลูกจะลูกเอง ไม่เคยมี มีแต่นอนแล้วตายเลย ๆ เรารู้ ความภายในนี้เราไม่เคยมาเล่าให้แม่ ฟังนะ คือความภายในของเราว่า เราทอดธุระแล้ว เพราะบอกแม่แล้ว ถึงเวลาแม่ก็มาปลุก เอง อยากนอนเมื่อไรก็นอนไปเลย แม่ไม่ทราบซี

ทีนี้พอออกจากบ้านไปแล้วสอนเจ้าของพื้นที่นะ ในวันนั้นเลยเทียว นี่แม่ไม่ได้มาตามปลุกนะ เราต้องเป็นตัวของเราเต็มตัวตั้งแต่บัดนี้ต่อไป ทุกอย่างต้องเป็นตัวของตัวเอง จะไปหวังพึ่งแม่พึ่งพ่อเหมือนแต่ก่อนไม่ได้แล้ว ยิ่งเพื่อนฝูงยิ่งห่างไกล ไม่เหมือนพ่อเหมือนแม่ของเรา เราต้องเป็นตัวของเราตั้งแต่บัดนั้นเลย ตื่นนอนนี้ดีดี ผิงๆ จะเอาเวลาไหนได้หมดเลย ก็ไม่เคยมาเล่าให้แม่ฟังนะ หายไปเงียบเลย ไม่เคยเล่า เรื่องความหลังของเราที่เคยบวชมานาน้อย ไม่เคยเล่าให้แม่ฟัง ถ้าไปก็ไปอย่างว่าแหละ มีอะไรพูดแล้วไปเลยๆ เรียกว่าความหลังของตัวเองไม่เคยเล่าให้แม่ฟัง แต่แม่ก็ทราบ เพราะไปเรียนหนังสืออยู่ที่ไหนๆ อยู่วัดโยธาฯ แม่ก็ต้องทราบ ตั้งแต่พี่ชายมันไปบวชอยู่นั้น พ่อกับแม่ยังมาเล่าสู่กันฟัง เรานั่งฟังอยู่ เล่าเรื่องลูกชายบวชอยู่วัดโยธาฯ เป็นอย่างนั้นๆ

ทีนี้เวลาเราไปบวช ก็จะต้องมีคนมาเล่าให้พ่อแม่ฟังเหมือนกัน แต่ไม่มีอะไรเรื่องที่จะดำเนินนี้ เราพูดจริงๆ ไม่ได้คุณนะ มันจริงจังมากทุกอย่าง เช่นอย่างว่านอนนี้ เอ้า ตี ๓ หรือตี ๔ นอน สว่างต้องให้ทัน เพราะตื่นเช้าแล้วจะต้องไปทำวัตรเสียก่อน พอสว่างไปทำวัตร นอนตี ๔ นี้เห็นไหม ต้องให้ทันเวลาไม่ทันไม่ได้ ผิงเลยๆ ไม่มีคลาดเคลื่อน คือจิตใจมันจริงเสียอย่างเดียวเท่านั้น จริงไปหมดนั่นแหละ แล้วการนอนเวลานอนนี้ ถ้าหากว่าเพื่อนฝูงมานอนอยู่ด้วยกันนี่ตื่นเหมือนกันนะ เวลาเราตื่นนอน พอตื่นมันดีดี ผิงเลย มันเหมือนกับแม่เนื้อตื่นนายพราน ดีดี ผิงๆ เลย ถ้ามีคนนอนอยู่ข้างๆ นี่เหมือนว่าปลุกคนนั้นด้วยนะ ตื่น

ตั้งแต่วันนั้นวันแรกเข้าไปบวชเป็นนาค จนกระทั่งได้ ๑๘ พรรษา การฝึกตัวเองเป็นนิสัยเคยชิน ได้ ๑๘ พรรษา ๑๘ ปีแล้ว ตื่นนอนนี้แบบนั้นแหละ มันเคยแล้วมันชินของมันเอง พอรู้สึกนี่ผิงๆ ๗๗ เลย แล้วไม่มานอนซ้ำอีกด้วย ไม่ซ้ำ ตื่นเมื่อไรลุกไปเลย เรียนหนังสืออยู่ก็ตาม ยิ่งการปฏิบัติด้วยแล้ว ไม่มีการนอนซ้ำอีกเลย เว้นตั้งแต่เจ็บไข้ได้ป่วย พอทางนั้นอ่อนลงทางนี้ก็ปรับตัวเข้าปรกติ ดีดี ผิงๆ อย่างนั้น

นี่การฝึกหัดตัวเอง เราฝึกหัดมาอย่างนั้น ๑๘ ปี ๑๘ พรรษา จึงฝึกใหม่ให้รู้เนื้อรู้ตัว รู้ทิศใต้ทิศเหนือเรียบร้อยแล้วค่อยลุก อย่างนี้จะสวยงามอยู่ ที่ลูกแบบนี้ก็ดียังหนึ่งแบบตื่นเนื้อตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา นั่นก็ยกให้ แต่เวลานี้ก็ไม่เห็นมีอะไรที่จะทำให้ตื่นเนื้อตื่นตัว มันเป็นความดำริในเจ้าของ นอนตื่นขึ้นมาพอรู้สึกทิศใต้ทิศเหนือแล้ว ค่อยลุกออกมาด้วยความเรียบร้อยธรรมดา

คราวนี้วางมารยาทการนอนเสียใหม่ ปรับเจ้าของ ทีนี้พอตื่นมันดีดี ผิงๆ เลย โอ้ย นานนะกว่าจะได้ ทีนี้พอได้แล้วได้อย่างสนิทติดจวมเลย ตื่นแล้วมันก็ไม่อยากลุกเดี๋ยวนี้

เข้าใจไหม มันได้อย่างสนิทมัน แต่ฝึกนานนะกว่าจะได้ พอรู้นี้ปั๊บเลยตื่นนอน นี่เราถึงไม่ได้
 ดำหนิเจ้าของ การปฏิบัติตัวเอง ทุกอย่างต้องเป็นแบบไหนแบบนั้น ว่าอะไรเป็นอันนั้นเลย
 จะไปเหล่าๆ เหล่าๆ อย่างนี้ไม่ได้นะ จริงทุกอย่างเลย ว่าอะไรเป็นอันนั้น เฉพาะการ
 นอนนี้แหม่งมากเชียว ตั้งแต่วันเข้านาค จนกระทั่ง ๑๘ ปี จึงได้ฝึกหัดใหม่ เพราะมัน
 เป็นนิสัยอันนี้ นิสัยอันนี้ติดฝังๆ จะให้ตื่นเวลาไหนกำหนดไว้เรียบร้อย ฝังติดขึ้นได้เวลา
 เป้งๆ เลยนั่น เพราะความตั้งใจว่าจะตื่นจะลุกให้ได้เวลาเท่านั้น กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว
 หลับปั๊บ แล้วก็ติดฝังๆ เลย เคยอย่างนั้น

นี่แหละแบบของศาสดาที่มาสอนโลก ไม่ได้แบบเหล่าๆ เหล่าๆ นะ ที่นี้เวลาพระ
 เรามาเป็นแบบเหล่าๆ เหล่าๆ กินแล้วนอนก่อนแล้วนิน ไรนาสาโทไม่ได้ทำ ตื่นเข้าไป
 ภิณฑบาทเขากิน บางรายชี้แจงไปภิณฑบาทก็กินกับเขาเหมือนกัน มันอ่อนไปอย่างนั้นนะ
 พระพุทธเจ้าไม่ได้อ่อน ต้องติดฝังๆ ตลอดเวลา นี่แหละเป็นแบบฉบับของโลก จึงควรเป็น
 ศาสดาของโลกได้ทุกอย่างไม่มีที่ต่องติ คือศาสดาองค์เอก เราก็ปฏิบัติแบบนิสัยเท่าหนูนี้
 เหล่า เราก็พอใจในการปฏิบัติของเรา ว่าอย่างไรเป็นอย่างนั้นๆ ไม่ได้ดำหนิเจ้าของ เอาให้
 แน่ตลอดเวลา ที่นี้ความที่เคยฝึกมาโดยลำดับลำดับ มันเป็นความดีหนุนขึ้นนะ ความดีที่เรา
 ฝึกมาโดยลำดับไม่ให้เกิดให้เคลื่อนนี้ ความดีเหล่านี้แหละ หนุนให้เราเป็นที่มั่นใจแนใจ
 โอ้อ่าหรือว่าสง่าผ่าเผยในตัวเอง ไม่ออบออบไม่ท้อถอยอ่อนแอ มันหากเป็นของมันเองติด
 ฝังๆ อยู่อย่างนั้นแหละ

นี่แหละการฝึก ฝึกไปดีเมื่อฝึกนานไปมันก็ชินดี อย่างการฝึกตื่นนอนนั้น พอถึง
 เวลา พอมันตื่นปั๊บเลยทันที จะไปอืดอาดไม่มี ผิงเลยๆ จนกระทั่งเราจะมาฝึกให้มันนอน
 เรียบร้อย มันยังไม่ได้ง่ายๆ นะ พอรู้สึกมันติดแล้วๆ จนกระทั่งมันฝึกได้น้ำได้เนื้อแล้ว
 อย่างทุกวันนี้ มันเลยเถิดแล้วแหละ ตื่นแล้วมันก็ไม่อยากตื่น พลิกทางนี้แล้วก็พลิกทางนี้
 อีก เรียกว่ามันฝึกได้เต็มที่แล้วว่างั้นเถอะ มันเป็นอย่างนั้นแหละ วันนี้เราก็พูดนาน
 พอสมควร ให้เป็นคติแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลาย

เบื้องต้นเริ่มพูดมาตั้งแต่ความจำกับความจริง ความจำจำได้เท่าไรเทศน์อะไรไม่
 แน่นนอน เราเรียนมาๆ เราก็ไม่แนในหลักวิชาที่เราเรียนมา เพราะใจมันไม่แน ธรรมะท่าน
 จะแนขนาดไหนใจก็โลเลอยู่นั้นแหละ ที่นี้เวลาเราปรับใจของเราไปกับปริยัติที่เราเรียนมา
 ออกมาทางภาคปฏิบัติปรับตัวของเราให้แน่นหนามั่นคง ปรับแล้วผลก็ได้ขึ้นมาๆ ความ
 แน่นแน่นขึ้นมาเรื่อยๆ ที่นี้เป็นอะไรขึ้นมาแน่นๆ จนกระทั่งเห็นผลประจักษ์ขึ้นมาเป็น
 ลำดับ แน่นแน่นเป็นลำดับเลย ฟาดให้มันทะลุผางแล้วไม่มีอะไรสงสัยแล้วในโลกนี้ นั่น เห็น

โหมธรรมพระพุทธเจ้า สอนโลกหลอกลวงเมื่อไร ขอให้ปฏิบัติตามเถอะนะ เป็นอย่างนั้น
แน่นอนแหละ ได้ตามกำลังของตนทุกคนๆ ที่จะไม่ให้ได้ไม่มี ถ้าลงได้ดำเนินตามทางของ
ศาสดา

นี่เรียกว่าศาสดาองค์เอก ศาสนาเอก คือพุทธศาสนาของเรา ให้ตั้งใจประพฤติ
ปฏิบัติ ไม่มีวาสนาเกิดแล้วก็ไม่พบแล้วก็ไม่นับถือนะ นี่เรายังมีความยินดีปฏิบัติยินดีใน
พระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ท่านศิลาภานาของเรา นี่เรียกว่าเรามีนิสัย
แล้ว ให้ส่งเสริมนิสัยนี้ให้ดีขึ้นไป แล้วจะวันดีคืนไปเรื่อยๆ นะ ถ้าจะปล่อยให้เป็นไปเลย
ตามเลยนี้จ่มได้นะ เพราะกิเลสมีแต่ตั้งลง กิเลสไม่เคยอ่อน เผลอเมื่อไรตั้งลง ธรรมชาติเวลา
ยังไม่มีกำลังต้องได้จุดได้ลากขึ้นเต็มกำลัง แต่เวลาธรรมะมีกำลังแล้วก็แบบเดียวกัน มีแต่
ฝั่งๆ ลงไม่มี เป็นอัตโนมัตติ แก่ตัวเองอัตโนมัตติ สร้างความดีใส่ตัวเองเป็นอัตโนมัตติ
เหมือนกับกิเลสมันสร้างความชั่วความต่ำทรามใส่หัวใจสัตว์ เป็นอัตโนมัตติของมันนั่นแหละ
ความดีของเราเมื่อสร้างขึ้นมาพอแล้วติดฝั่งๆ เป็นอัตโนมัตติเหมือนกัน พันได้เลย เอาละที่
นี้จะให้พร

โยม ถามปัญหาธรรมะ

โยมสูญเสียมูลสาวสุดที่รักไป โศกเศร้าเสียใจมาก อยากกราบเรียนหลวงตาว่าจะให้
ปฏิบัติตัวอย่างไรเจ้าคะ

หลวงตา หมามันก็ตายเขาทำกันอย่างไร พิจารณาซิ มันตายไปแล้วมันสุดวิสัย จะ
ห้ามมันให้คืนมา มันก็คืนไม่ได้ ก็ปล่อยไปตามหลักธรรมชาติ มีเกิดแล้วก็ต้องมีตาย เรายัง
ไม่ตายก็ให้ภานาไป ระลึกถึงมรณัสสติ ความตายมันมีประจำเรา ไม่มีแต่ประจำลูกเขา
อย่างเดียว มีในตัวของเราด้วย พิจารณาอย่างนี้นะ เข้าใจแล้วหรือ เอาละพอ

คนที่ ๒ ถาม คือหนูปฏิบัติตามที่หลวงตาเคยสอนไว้ให้ดูใจตัวเองคะ หนูก็ดูใจ
ตัวเองมาตลอด มีอยู่วันหนึ่งจิตมันสงบนะคะ หนูก็เลยมองเห็นใจของเจ้าของชัดเจน แล้ว
หนูก็เห็นชั้น ๕ มันหดตัวเข้ามาอยู่ในใจ แล้วมันกลายเป็นโลกใบใหญ่ขึ้นมา กลายเป็น
โลกใบใหญ่ เสร็จแล้วจิตหนึ่งมันบอกว่ากรรม พอมันบอกว่ากรรม อีกจิตหนึ่งก็เลย
มองเห็นใจเจ้าของว่า ตัวการสำคัญก็คือใจคะ ตัวปัญหาใหญ่ก็คือกรรม แล้วในความรู้สึก
หนึ่งมันมีความรู้สึกกว่า อีกไม่ช้าโลกใบนี้มันจะถล่มทลายลงได้ แต่ที่นี้ในความรู้สึกตอนนั้น
ไม่มีความรู้ว่าเราจะทำลายโลกใบนี้ได้อย่างไร

หลวงตา ถูกต้องแล้ว ก็นั่นแล้วมันจะทะลุทลายที่ไหน มันก็ทะลุทลายที่ใจดวงนั้น
แหละ มันจะไม่ไปไหน ตัวนี้ตัวจะรู้ทะลุทลายพังกันเลย ก็ตัวนี้แหละพัง ไปหอบไปแบกเขา
ก็ตัวนี้แหละ เมื่อมันรู้อันนั้นก็ปล่อย พัง เข้าใจ ให้ดูตัวจิตนี้ให้ดีนะ เอาละพอสายแล้วนี้

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตาตามกำหนดการ ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th